

INNOVATION ECOSYSTEMS AS A TOOL FOR POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE

ІННОВАЦІЙНІ ЕКОСИСТЕМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІСЛЯВОЄННОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ УКРАЇНИ

Halynska Yu. V.

*Dr. Sc, Professor,
Professor of the Department of
International Economic Relations,
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Галинська Ю. В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних
економічних відносин,
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

Інноваційні екосистеми у сучасних умовах глобальної економіки все частіше розглядаються не як допоміжний інструмент розвитку, а як ключовий фактор структурної перебудови національних господарств, особливо у періоди глибоких криз та післявоєнних трансформацій. Практика розвинених країн свідчить, що інвестиції в інноваційне середовище забезпечують не лише технологічний прогрес, а й довгострокове зростання: за оцінками міжнародних організацій, такі економіки демонструють на 20–30% вищі темпи розвитку та формують більш стійкі моделі, орієнтовані на знання, цифровізацію та людський капітал [2].

Для України, яка перебуває у стані глибокої соціально-економічної трансформації внаслідок повномасштабної війни, питання відновлення набуває системного характеру. Йдеться не лише про відбудову зруйнованих об'єктів, а про необхідність комплексного оновлення економічної структури, інституційного середовища та механізмів розвитку. За оцінками Світового банку, станом на 2024 рік потреби у відновленні перевищують 486 млрд доларів США, що більш ніж удвічі перевищує довоєнний обсяг валового внутрішнього продукту країни. Водночас пошкоджено або зруйновано понад 150 тисяч об'єктів, включаючи житлову, транспортну та енергетичну інфраструктуру.

Наведені дані свідчать про те, що відновлення не може обмежуватися відтворенням попередньої економічної моделі, яка значною мірою базувалася на сировинному секторі та характеризувалася обмеженим рівнем інноваційної активності. Навпаки, поточна ситуація створює можливість для переходу до якісно нової моделі розвитку –

орієнтованої на технології, цифрову економіку та інтеграцію до європейського простору. У цьому контексті інноваційні екосистеми виступають як інституційна платформа, що забезпечує ефективну взаємодію науки, бізнесу, держави та суспільства.

До початку війни економіка України вже демонструвала певні дисбаланси: частка високотехнологічної продукції в експорті залишалася нижчою за 6%, тоді як у країнах Європейського Союзу цей показник коливається в межах 15–20% (OECD, 2023). Аналогічно, рівень фінансування наукових досліджень в Україні становив близько 0,4% ВВП, що суттєво поступається середньоєвропейському рівню понад 2% (ДССУ, 2023). Це підкреслює потребу у зміні пріоритетів економічної політики та посиленні ролі інновацій.

Інноваційна екосистема являє собою складну мережу взаємозв'язків між різними суб'єктами – університетами, підприємствами, державними інституціями та громадянським суспільством – яка забезпечує трансформацію знань у комерційні рішення. Дослідження показують, що країни з розвиненими екосистемами не лише швидше впроваджують інновації, але й створюють більше робочих місць у секторах із високою доданою вартістю, що позитивно впливає на загальний рівень добробуту населення.

У післявоєнних умовах особливої ваги набуває концепція «build back better», яка передбачає модернізацію економіки замість простого відновлення. Зокрема, впровадження енергоефективних технологій дозволяє скоротити споживання енергії в будівлях на 30-40% (IEA, 2022), а розвиток цифрових рішень відкриває нові можливості для управління інфраструктурою та сервісами. Україна вже має певні передумови для цього: ІТ-сектор до війни забезпечував понад 7 млрд доларів експортних надходжень і демонстрував стабільне двозначне зростання [12].

Важливим фактором є також європейська інтеграція. Участь у програмах на кшталт Horizon Europe із бюджетом понад 95 млрд євро створює можливості для фінансування досліджень і розвитку інновацій. Паралельно впровадження підходів smart specialization дозволяє регіонам визначати власні конкурентні переваги та концентрувати ресурси на пріоритетних напрямках розвитку.

Разом із тим ефективність інноваційних екосистем значною мірою залежить від якості інституційного середовища. Незважаючи на позитивні зрушення, Україна все ще стикається з проблемами, зокрема у сфері прозорості: за індексом сприйняття корупції країна отримала 36 балів зі 100 [7]. Водночас досвід інших держав свідчить, що покращення інституційної якості може стимулювати зростання інвестицій і прискорювати економічний розвиток.

Не менш важливим є людський капітал. Масштабна міграція населення, за якої понад 6 мільйонів громадян були змушені залишити країну (ЮМ, 2024), створює серйозні виклики для ринку праці. Водночас формування інноваційних екосистем може сприяти створенню нових можливостей для самореалізації, розвитку підприємництва та повернення кваліфікованих кадрів. Дослідження показують, що одне робоче місце у високотехнологічному секторі генерує до п'яти додаткових робочих місць у суміжних сферах [11].

Попри значний потенціал інноваційних систем, існують і суттєві обмеження, серед яких недостатній доступ до фінансування, інституційна нестабільність та безпекові ризики. Зокрема, понад 60% малих і середніх підприємств в Україні стикаються з фінансовими бар'єрами (EIB, 2023), що стримує їхній розвиток і інноваційну активність.

З огляду на це, інноваційні екосистеми доцільно розглядати як основу нової економічної моделі України. Вони створюють умови для переходу від відновлення до розвитку, сприяють підвищенню продуктивності, формуванню нових ринків і зміцненню позицій країни у глобальній економіці. У довгостроковій перспективі саме інноваційний розвиток визначатиме здатність України не лише подолати наслідки війни, але й забезпечити стійке економічне зростання.

Публікація містить результати дослідження проекту Жана Моне 101126918 – RPBA_s – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH «Architectonics of Research, Production and Business Associations: Markers of Post-war Reconstruction of Ukraine with European Values», що фінансується за рахунок бюджету Європейського Союзу

Література:

1. World Bank. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). 2024. URL: <https://www.worldbank.org> (access date: 01.03.2026).
2. OECD. Innovation Systems and Economic Growth. Paris : OECD Publishing, 2022. 250 p.
3. OECD. Main Science and Technology Indicators. 2023. URL: <https://www.oecd.org> (access date: 11.03.2026).
4. State Statistics Service of Ukraine. Scientific and Innovation Activity of Ukraine. Kyiv, 2023. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (access date: 13.03.2026).
5. International Energy Agency. Energy Efficiency Report 2022. Paris: IEA, 2022. 180 p.
6. European Commission. Horizon Europe Programme 2021–2027. 2021. URL: <https://ec.europa.eu> (access date: 22.02.2026).

7. Transparency International. Corruption Perceptions Index 2023. 2023. URL: <https://www.transparency.org> (access date: 11.03.2026).
8. European Bank for Reconstruction and Development. Transition Report 2020–21: The State Strikes Back. London: EBRD, 2020. 200 p.
9. International Organization for Migration. Ukraine Displacement Report 2024. 2024. URL: <https://www.iom.int> (access date: 05.03.2026).
10. European Investment Bank. EIB Investment Survey: Ukraine. 2023. URL: <https://www.eib.org> (access date: 12.03.2026).
11. Moretti E. The New Geography of Jobs. Boston: Houghton Mifflin Harcourt, 2012. 320 p.
12. IT Ukraine Association. IT Industry in Ukraine Report 2021. 2021. URL: <https://itukraine.org.ua> (access date: 25.02.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-669-0-5>

**GEO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE WAR
AND PROBLEMS OF USING THE POTENTIAL
OF FOREIGN COMPATRIOTS**

**ГЕОЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА ПРОБЛЕМИ
ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ЗАРУБІЖНИХ
СПІВВІТЧИЗНИКІВ**

Garashchuk O. V.

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department
of Management and Logistics,
Private Higher Educational
Establishment "European University"
Kyiv, Ukraine*

Гаращук О. В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту
та логістики,
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»
м. Київ, Україна*

Anisimov V. M.

*Junior Researcher of Department
of Natural Resources
and Environmental Safety,
Institute of Demography and Quality
of Life Problems of the National
Academy of Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Анісімов В. М.

*молодший науковий співробітник
відділу природних ресурсів та
екологічної безпеки,
Інститут демографії та проблем
якості життя
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*